FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT DÁMASO RUIS-JARABO COLOMER

föredraget den 26 juni 2001 [1]

Bakgrund och förfarande

1. De relevanta omständigheterna i detta överklagande framgår av förstainstansrättens beslut av den 29 september 1999 [2] och kan sammanfattas enligt följande.

2. South Wales Small Mines Association (en sammanslutning av små gruvor i södra Wales, nedan kallad SWSMA) är en oregistrerad sammanslutning som har bildats i syfte att tillvarata de små sydwalesiska kolproducenternas intressen.

3. Vissa av dessa kolproducenter ingav den 5 juni 1990 ett klagomål till kommissionen i SWSMA:s namn. I klagomålet påtalade de förekomsten av diskriminerande handelsvillkor i strid med de tillämpliga bestämmelserna i EKSG-fördraget.

4. Genom beslut nr 15656 (nedan kallat beslutet), som ingick i en skrivelse av den 30 juli 1998, meddelade kommissionen att den inte avsåg att vidta några åtgärder med anledning av klagomålet.

5. Genom en rekommenderad försändelse med mottagningsbevis delgavs SWSMA den 5 augusti 1998 kommissionens skrivelse av den 30 juli 1998, som innehöll beslutet.

6. Genom en skrivelse av den 18 augusti 1998, bekräftad den 26 augusti samma år, begärde flera av kolproducenterna att kommissionen formellt skulle delge dem beslutet, vilket den vägrade att göra genom en skrivelse av den 24 augusti 1998.

7. Efter att den 16 september 1998 ha fått kännedom om att SWSMA inte hade överklagat beslutet inom den föreskrivna tidsfristen, väckte sökandena, med stöd av artikel 33 andra stycket och artikel 35 i

1 — Originalspråk: spanska.

2 — Förenade målen T-148/98 och T-162/98, J.G. Evans m.fl. mot kommissionen (REG 1999, II-2837).

EKSG-fördraget, talan mot beslutet genom ansökan som kom in till förstainstansrättens kansli den 21 september 1998 (mål T-148/98). Sökandena angav att en kopia av beslutet hade bifogats till ansökan. Förevarande mål avser denna talan.

8. Genom en ytterligare ansökan, som kom in till förstainstansrättens kansli den 6 oktober 1998, väckte SWSMA för egen del, med stöd av ovannämnda artikel 33 andra stycket, talan om ogiltigförklaring av beslutet (mål T-162/98).

9. I enlighet med artikel 114.1 i förstainstansrättens rättegångsregler framställde kommissionen en invändning om rättegångshinder beträffande båda målen.

Sökandena yttrade sig över invändningen om rättegångshinder varefter förstainstansrätten ansåg sig ha tillräckligt underlag för att, i enlighet med artikel 114.3 i rättegångsreglerna, fatta beslut utan muntligt förfarande.

10. Förstainstansrätten beslutade även att, i enlighet med artikel 50 i sina rättegångsregler, förena de två målen med avseende på beslutet den 29 september 1999.

11. Överklagandet gavs in den 20 december 1999.

Det omtvistade beslutet

12. Enligt det omtvistade beslutet kunde inte ansökan i mål T-162/98 upptas till sakprövning eftersom den kommit in för sent. Sökanden i det målet hade anfört bland annat att Bernard John Llewellyn under ed (*sworn affidavit*) den 4 januari 1999 försäkrat att han i sin egenskap av sekreterare i SWSMA inte hade vidtagit några ytterligare åtgärder i samband med att han mottog kommissionens skrivelse. [3]

13. Sökandena — som inte hade delgetts beslutet — hävdade att de inte kände till det förrän den 10 augusti 1998 då en av dem "av en slump" mottog en kopia av skrivelsen med beslutet från en tredje man. Ansökan i mål T-148/98 skulle kunna anses ha kommit in inom tidsfristen endast om denna invändning godtogs.

14. I syfte att kontrollera trovärdigheten av sökandenas invändning anmodade förstainstansrätten dem att identifiera den tredje mannen, identifiera den sökande som mottog beslutet och beskriva de exakta omständigheterna kring detta mottagande samt på vilket sätt de övriga sökandena fick kännedom om beslutet.

3 — Punkt 21 i det omtvistade beslutet.

15. Sökandena gav följande svar på frågorna:

På den första frågan: "Sökanden Mostyn Jones minns inte vem denne tredje man var, men han tror att han mottog beslutet från en av de personer som Sarah Llewellyn Jones (sammanslutningens advokat) representerar."

På den andra frågan: "Mostyn Jones."

På den tredje frågan: "Sökanden Jones minns inte de exakta omständigheterna. De andra sökandena fick kännedom om beslutet genom att Jones informerade några av dem om beslutet och genom att sökandena meddelade sig direkt med varandra." [4]

16. Förstainstansrätten gjorde följande bedömning avseende den framlagda bevisningen:

"Eftersom kommissionen endast har delgivit SWSMA beslutet och det inte ens har vidarebefordrats till SWSMA:s advokater, vilka fick kännedom om beslutet först den 8 september 1998, förefaller det osannolikt att en av sökandena skulle ha mottagit en kopia av beslutet från en okänd tredje man den 10 augusti 1998, såsom har hävdats.

Sökandenas svar på förstainstansrättens frågor förstärker ytterligare det osannolika i detta påstående. Det framgår nämligen av deras korta och undflyende formulering att Mostyn Jones, som minns exakt vilket datum han mottog en kopia av beslutet, det vill säga det datum som enligt vad som har hävdats skall utgöra utgångspunkten för beräkningen av tidsfristen, har glömt både från vem han mottog kopian och omständigheterna kring detta mottagande.

Den enda konkreta uppgift Mostyn Jones har lämnat är att han tror att han mottog handlingen från en av de personer som representeras av Sarah Llewellyn Jones, som är rådgivare åt SWSMA. Detta påstående står emellertid i strid med dels Bernard John Llewellyns uppgifter om att han inte hade vidtagit några ytterligare åtgärder efter att ha mottagit skrivelsen med beslutet, dels det förhållandet att SWSMA:s advokater inte fick kännedom om beslutet förrän den 8 september 1998.

Av detta följer att sökandena inte på ett tillräckligt detaljerat och övertygande sätt har lyckats visa att utgångspunkten för att beräkna tidsfristen för den omtvistade talan var sådan att det skulle kunna anses som att deras talan hade väckts inom föreskriven tid.

4 — Punkt 43 i det omtvistade beslutet.

Av detta följer oundvikligen att talan i mål T-148/98 väcktes för sent." [5]

17. Förstainstansrätten fann att talan inte kunde prövas i sak och prövade inte de övriga grunderna för avvisning som kommissionen hade åberopat.

Grunder för överklagandet

18. Klagandenas överklagande vilar på tre grunder, nämligen uppenbart felaktig rättstillämpning, att deras rätt till försvar åsidosatts och att förstainstansrätten missuppfattat eller gjort en oriktig bedömning av bevisningen.

19. Kommissionen har å sin sida, vidhållit att överklagandet skall avvisas i sin helhet eftersom förstainstansrätten i det omtvistade beslutet — som grundas på en rent faktisk bedömning av omständigheterna — funnit att talan om ogiltigförklaring hade väckts för sent. Alternativt har kommissionen hävdat att var och en av överklagandets grunder skall avvisas.

5 — Punkterna 44—48 i det omtvistade beslutet.

20. Som en preliminär utgångspunkt bör man komma ihåg att trots att förstainstansrättens skäl grundades på faktiska omständigheter, är dess slutsats att talan inte kan prövas i sak en fråga av rättslig natur som således kan bli föremål för ett överklagande. Kommissionens invändning att överklagandet skall avvisas i sin helhet skall därför avslås.

Den första grunden för överklagandet: uppenbart felaktig rättstillämpning

21. Klagandena har hävdat att förstainstansrätten, som underförstått verkar ha godtagit att sökandena kunde anse sig berörda av beslutet i den mening som avses i artikel 33 andra stycket KS, inte uttryckligen lagt den omständigheten till grund för beslutet. Om förstainstansrätten hade gjort det skulle den ha varit tvungen att komma till slutsatsen att kommissionen var skyldig att delge sökandena beslutet och därmed, eftersom sådan delgivning inte skedde, ha räknat tiden för att väcka talan från den tidpunkt då en av de berörda parterna fick kännedom om beslutet. Genom att inte göra detta har förstainstansrätten gjort sig skyldig till uppenbart felaktig rättstillämpning.

22. Utan att ytterligare behöva undersöka vad avsaknaden i EKSG-fördraget av en åtskillnad mellan den person som beslutet är adresserat till och någon tredje man som berörs av beslutet innebär i processuell mening, eller konsekvensen av det faktum att utrymmet för att väcka talan enligt artikel 33 andra stycket KS är vidare än

enligt artikel 230 EG fjärde stycket, anser jag att det är uppenbart att talan inte kan vinna bifall på denna grund.

Oavsett om förstainstansrätten hade uttalat att beslutet berörde sökandena kvarstår nämligen det faktum att den prövade frågan huruvida talan hade väckts inom tidsfristen *som om* sökandena var berörda och prövade — för att slutligen förklara att den inte godtog — invändningen att de fått kännedom om beslutet först efter att det delgivits SWSMA. Sökandena skulle inte ha behandlats mer fördelaktigt om förhållandet att de berördes av beslutet hade godtagits uttryckligen.

23. Så länge som den påstått felaktiga rättstillämpningen består av förstainstansrättens underlåtenhet att godkänna de nu aktuella klagandenas rätt att bli delgivna beslutet av kommissionen är den rättsliga grunden för överklagandet ny. Därmed skulle nämligen klagandena inte längre väcka talan på den grunden att de berörs av beslutet utan på den att beslutet är riktat till dem.

24. Slutligen har klagandena anfört att kommissionen i sitt svaromål inte hade ifrågasatt att klagandena hade fått kännedom om beslutet den 10 augusti 1998. Det är uppenbart att detta påstående saknar grund eftersom frågor som rör beräkningen av tiden för att väcka talan skall beaktas *ex officio* av domstolen och behöver således inte påtalas av parterna. På vilket sätt kommissionen har agerat i förfarandet är därför inte relevant.

25. Överklagandet kan således inte bifallas på den första grunden.

Den andra grunden för överklagandet: åsidosatt rätt till försvar

26. Klagandena har anfört att förstainstansrätten grundade sin bedömning av huruvida tidsfristen löpt ut på omständigheter som den fick kännedom om inom ramen för det mål som SWSMA väckt talan i (mål T-162/98). Klagandena fick inte kännedom om eller gavs möjlighet att yttra sig över dessa omständigheter. Förstainstansrätten har således åsidosatt en grundläggande rättslig princip och brutit mot en regel som ingår i rätten till en rättvis rättegång.

27. Kommissionen har ansett att denna grund för överklagandet skall avvisas eftersom den innebär att omständigheterna i målet skall bedömas en gång till. Kommissionen har påpekat att i vilket fall som helst ansåg förstainstansrätten att sökandenas svar på de frågor som ställdes till dem var "korta och undflyende" och tillagt att vad

som anförts i överklagandet inte ger någon indikation på vad slags synpunkter klagandena skulle ha haft om de hade getts möjlighet att yttra sig.

28. Vid en bedömning av den bevisning som troligen ledde fram till beslutet att talan inte väckts inom tidsfristen framstår det som klart att förstainstansrätten inte beaktat kraven på ett kontradiktoriskt förfarande.

29. Man skall komma ihåg att det väcktes två separata talan och att förstainstansrätten, på kommissionens begäran, beslutade att pröva båda invändningarna om rättegångshinder. De olika sökandena gavs därvid möjlighet att lämna synpunkter. Eftersom det var i det nu överklagade beslutet som förstainstansrätten beslutade att förena de två målen och eftersom muntligt förfarande befanns onödigt då rätten ansåg sig ha tillräckligt underlag för beslutet, gavs inte SWSMA möjligheten att yttra sig över vad Gerry Plant m.fl. hade åberopat i sitt mål. Inte heller fick de sistnämnda tillgång till handlingarna i det förstnämnda målet.

30. Förstainstansrätten anmodade dock sökandena att besvara ovannämnda frågor i syfte att kunna utröna vilket datum de först fick kännedom om beslutet. Efter att ha bedömt svaren fann förstainstansrätten att de saknade trovärdighet och att sökandena inte på ett tillräckligt detaljerat och övertygande sätt hade lyckats styrka sin talan och att denna följaktligen skulle avvisas.

31. Vad gäller dessa svar fann förstainstansrätten, för det första, att påståendet att en av sökandena hade fått en kopia av beslutet från en oidentifierad tredje man den 10 augusti 1998 saknade trovärdighet eftersom kommissionen hade delgett endast SWSMA beslutet och att beslutet inte ens hade skickats till SWSMA:s advokater, vilka inte hade fått kännedom om det förrän den 8 september 1998.

Dessa omständigheter var styrkta endast genom de yttranden som gjorts i mål T-162/98. [6]

32. Förstainstansrätten fortsatte med att konstatera att Mostyn Jones korta och undflyende svar stod i strid med de exakta uppgifter han lämnat avseende det datum då han påstod sig ha mottagit en kopia av beslutet. Detta undergrävde svaren ytterligare.

6 — Se punkt 22 i det omtvistade beslutet.

33. Slutligen bortsåg förstainstansrätten, efter en jämförelse med Bernard John Llewellyns försäkran under ed, från Mostyn Jones förklaring att den person som gav honom handlingen var en av SWSMA:s advokaters klienter. Bernard John Llewellyn försäkrade att han inte hade vidtagit några ytterligare åtgärder efter det att han hade blivit delgiven skrivelsen med beslutet. SWSMA:s advokater fick emellertid inte kännedom om beslutet förrän den 8 september 1998.

Bernard John Llewellyns försäkran åberopades endast i mål T-162/98.

34. Det ligger i sakens natur att det inte är ett absolut krav att parternas argument och bevisning skall bli föremål för ett kontradiktoriskt förfarande. De är inget annat än ett sätt att underlätta rättsskipningen och behandla de såväl faktiska som rättsliga frågor som domstolen har att lösa. Detta är utmärkande för det anglosaxiska rättssystemet där *adversial proceedings* visar på stort motstånd till allt som kan kallas "inkvisitoriskt", som kan påverka målets utgång och som inte åberopats av parterna. I kontinentala rättssystem är utrymmet för ett kontradiktoriskt förfarande mer begränsat. För det första finns där maximen *jura novit curia* som innebär att frågor som enbart rör lagens tillämpning inte ingår i det kontradiktoriska förfarandet. För det andra utvidgas den opartiskhet som rättsliga organ förutsätts ha till att tillåta åtgärder såsom begäran om en intern rapport eller åberopandet av särskilda bevismedel vilka minskar behovet av att låta parterna yttra sig.

35. Jag anser att kraven på ett kontradiktoriskt förfarande inte behöver uppmärksammas särskilt förrän en underlåtenhet att iaktta dem resulterar i att en grundläggande rättighet åsidosätts, till exempel rätten att försvara sig.

36. Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter har emellertid i sin dom den 20 februari 1996 i målet Vermeulen mot Belgien [7] antagit det anglosaxiska synsättet på ett kontradiktoriskt förfarande genom att konstatera att det medför "en möjlighet för parterna i en rättegång, både i brottmål och i tvistemål, att få kännedom om och tillfälle att kommentera all bevisning och alla skrifter som inges, även av en oberoende befattningshavare i rättsväsendet i syfte att påverka domstolens beslut". Denna rättspraxis har bekräftats i ett flertal mål [8] utan att opartiskheten eller oberoen-

7 — *Recueil des arrets et décisions*, 1996-I. Se även domen samma dag i målet Lobo Machado mot Portugal.

8 — Se bland annat dom av den 22 februari 1996 i målet Bulut mot Österrike (*Recueil 1996-II*), av den 18 februari 1997 i målet Niederöst-Huber mot Schweiz (*Recueil 1997-I*), av den 25 juni 1997 i målet Van Orshoven mot Belgien (*Recueil 1997-III*), av den 27 juni 1998 i målet J.J mot Nederländerna och i målet K.D.B. mot Nederländerna (*Recueil 1998-II*). Se också dom den 7 juni 1998 i målet Kress mot Frankrike där en mer flexibel hållning till principen antagits genom att även andra förfaranden som säkerställer rätten att yttra sig tillåtits.

det hos de aktuella befattningshavarna inom rättsväsendet — vilket opartiskt och oberoende genomsyrar deras agerande — överhuvudtaget har nämnts.

Det verkar som om det som eftersträvas är en enhetlig hållning till det rättsliga förfarandet utan annan förklaring än "principen att förfarandet skall framstå som rättstvist" [9] till varför det är nödvändigt.

37. Kraven på ett kontradiktoriskt förfarande blir typiskt sett aktuella när det gäller bevisning som den ena parten åberopat. Sådan bevisning, som av sin natur inte ingår i rättens eget material, kan inte förutsättas vara opartisk eller oberoende. Om sådan bevisning beaktas utan att parterna först har fått yttra sig över den kan man utgå från att rätten till försvar har åsidosatts.

38. Sådant är fallet i förevarande mål. Förstainstansrätten grundade sin bedömning i det aktuella målet på bevisning som den ena parten hade åberopat i den ena delen av förfarandet i syfte att avgöra en fråga som avsåg ett annat förfarande. Parterna i sistnämnda förfarande fick dock inte kännedom om bevisningen och gavs följaktligen inte heller möjlighet att yttra sig över den.

39. Av de tre övervägandena som ledde till att förstainstansrätten inte godtog sökandenas argument angående det datum som de gjorde gällande att de tog del av beslutet är åtminstone två behäftade med nämnda felaktighet. Eftersom det inte är domstolens sak att bedöma värdet av var och en av bevisningens delar — eftersom det beror på hur de faktiska omständigheterna bedöms — skall överklagandet bifallas på denna andra grund.

Den tredje grunden för överklagandet: missuppfattning eller oriktig bedömning av bevisningen

40. Under denna rubrik inskränker sig klagandena till att räkna upp olika faktiska omständigheter utan att ens försöka förklara på vilket sätt förstainstansrätten skulle ha missuppfattat bevisningen eller på vilket sätt bedömningen av densamma var oriktig.

41. Eftersom den tredje grunden för överklagandet endast innebär en ytterligare bedömning av de faktiska omständigheterna skall grunden avvisas.

9 — En princip som utvecklats av Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter och som innebär att avgörande juridisk vikt läggs vid vilken uppfattning en lekman har av rättvisan i en rättegång. Principen har med rätta blivit hårt kritiserad, till och med av domstolens egna medlemmar. Se till exempel domare Martens briljanta åsikt i en bilaga till dom den 30 oktober 1991 i målet Borgers mot Belgien, serie A nr 214-B.

Förfarandets fortsatta handläggning

42. Eftersom jag föreslår att överklagandet skall bifallas på den andra grunden, skall det omtvistade beslutet upphävas och en ny bedömning göras av de omständigheter som legat till grund för det. Eftersom en sådan sak inte på något sätt är en fråga för domstolen kan dom inte beslutas i målet, utan i stället skall målet återförvisas till förstainstansrätten för ny bedömning.

Rättegångskostnader

43. I enlighet med artikel 122 första stycket i rättegångsreglerna skall domstolen inte besluta om rättegångskostnaderna.

Förslag till avgörande

44. Mot bakgrund av det ovan anförda förslår jag att domstolen upphäver förstainstansrättens beslut av den 29 september 1999 i de förenade målen T-148/98 och T-162/98 och återförvisar målen till förstainstansrätten för nytt beslut och beslut om rättegångskostnaderna.